

Koncovka z partie Capablanca – Menčíková (Hastings, 1929/1930)

Uvádíme koncovku partie Capablanca vs Menčíková, ve které Menčíková nejednou vypustila možnost dosáhnout remízy.

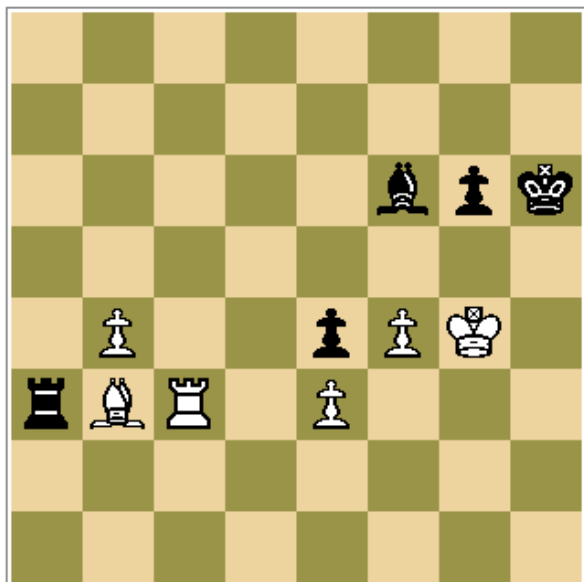
Tato partie dospěla k věžové koncovce s pěšcem navíc u bílého. Vytříbeným badatelem podobných pozic byl známý moskevský mistr N. D. Grigorjev. Daná koncovka jím byla podrobně okomentována. Tuto analýzu uvádíme.

Capablanca – Menčíková

Hastings, 1929/30

„Partie Capablanca – Menčíková z turnaje v Hastingsu (1929) neprobíhala velmi hladce. Zahájení se vyvíjelo za určité převahy bílého, ale Capablanca, evidentně, chtěl více. Soupeřka mu pomohla, a on získal pěšce. Nicméně, brzy se ukázalo, že věc není tak jednoduchá. Mistryně světa „zachvátla“ ex-mistr světa, a tomu se s obtížemi podařilo uvolnit hru, když vyvolal řadu výměn a přešel do koncovky. Dokonce se mu podařilo udržet pracně vydobytého pěšce, což, mimochodem, vůbec negarantovalo výhru s ohledem na různobarevné střelce a malé množství zbylého materiálu na šachovnici.

Po 40. tahu černé vznikla pozice na diagramu.

Pokračování je poučné a zajímavé.

1.Vc6 Vxb3

Černou neodůvodněně očarovává evidentní příznivost věžové koncovky, kterou jak vidno nepodezřívá ze skrytých jemností. Nejlepší obranu dávalo zachování různobarevných střelců. Pravda, 1. ...Kg7 vedlo k nepříjemnostem: 2.Vc7+! Kh6 3.Sg8! Sg7 4.Vc6 s neodvratitelnou hrozbou 5.f5; nebo 2. ...Kh8 3.Sd5! Vxe3 4.b5 Sd4 (jinak 5.b6 atd.) 5.Vc4 Sb6 6.Vc6! Sd4 7.b6 atd. Zato 1. ...Se7 forsírovalo remízu poměrně jednoduše jak po 2.Sf7 Sxb4!, tak také po 2.Vc7 Vxb3! (ne však 2. ...Sxb4? 3.Sg8! s rychlým matem). Po tahu v partii bude pro černou, což není s podivem, obtížnější dosáhnout rovnováhy.

2.Vxf6 Kg7

Zabraňuje hrozbě 3.f5, ale nezachraňuje pěšce, který nicméně stejně padá: 2. ...Kh7 3.Kg5 Vxe3 (prohrává 3. ...Vxb4? 4.Vxg6 Vb3 5.Vh6+ Kg7 6.Vh3, potom 7.f5 a 8.Kf4) 4.Vf7+! Kg8 5.Kxg6 Vg3+ 6.Kf6 a pokud 6. ...Vf3 (aby na 7.f5 odpověděla 7. ...Vxf5+! s remízou, a na 7.Ke6 – postupovat pěšcem „e“), tak 7.Vg7+! Kf8 8.f5, po čemž nesmí černá brát pěšce (8. ...Vxf5+? 9.Kxf5 Kxg7 10.Kxe4 Kf6 11.Kd5 atd.).

3.Kg5 Vxe3 4.Vxg6+ Kf7 5.Vf6+!

Tímto napohled bezcílým šachem bílý zahání černého krále zpět. Na 5. ...Ke7? Rozhodne 6.Kf5! se získá druhého pěšce po 7.Ve6+.

5. ...Kg7 6.Vb6 Ve1

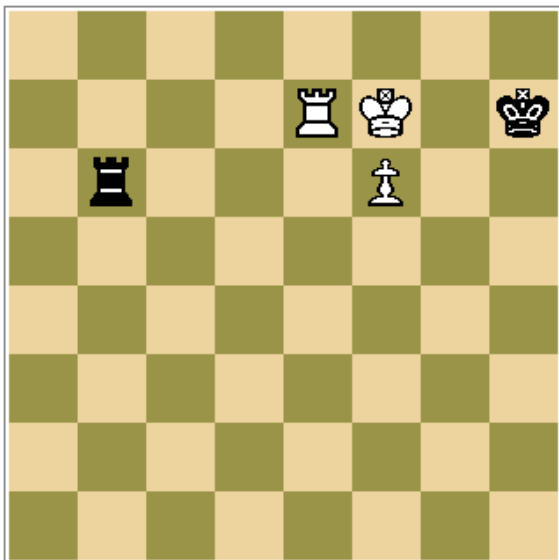
Špatné bylo 6. ...Vg3+? 7.Kf5 e3 8.Ve6 Kf7 9.Ve4! Kf8 10.Ke5 a bílý vyhrává tahem 11.Kd4.

7.Vb7+ Kg8 8.Kf6 e3 9.Vb8+ Kh7 10.Ve8 Vb1 11.Vxe3 Vxb4 12.f5

Bílý udělal vše, co mohl: udržel pěšce a dostatečně vytěsnil černého krále (na 12. ...Kg8 by přišlo koneckonců 13.Ve8+), ale... k výhře to nestačí!

12. ...Vb8 13.Kf7 Vb7+ 14.Ve7 Vb6 15.f6

Neúčelné je 15.Kf8+ Kh8 (ne 15. ...Kh6? 16.Ve6+) 16.Ve6 Vb8+ 17.Ve8 Vb6! atd.

Nyní není obtížné usoudit, že bílý má snadnou výhru. Ale klamavé zdání: černá v rukou remízu.

15. ...Va6?

To prohrává! Stálo za to se skvěle bránit, aby to nakonec takto dopadlo? Nezbytnou obranou bylo 15. ...Vb8! V tom případě by černou nestrašilo ani 16.Ve1 Vb7+ atd, ani 16.Ve8 Vb7+ 17.Ke6 (pokud 17.Kf8, tak 17. ...Kg6) 17. ...Vb6+! 18.Kf5 Vb5+! 19.Ve5 Vb1 atd. Stejně tak není nebezpečné 16.Ve6 (nebo 16.Vd7) 16. ...Va8! 17.Ke7 Kg8 18.f7+ Kg7 a remíza ve všech případech.

16.Vd7??

Bílý nezůstává nic dlužný a nevyužívá soupeřiny chyby. Možná, že byla časovka. Vyhrávalo (a ne příliš důmyslně) 16.Kf8+!

16. ...Va8!

Nyní je opět všechno v pořádku a znovu remíza.

17.Ve7 Va6?

A toto znovu prohrává. Bylo třeba hrát 17. ...Vb8!

18.Kf8+!

Bílý se dává na cestu dobroty, i když se zpožděním. Pěšec stíhá, nakonec, dostat se na f7, a to rozhoduje.

18. ...Kg6

Nebo 18. ...Kh8 19.f7 Va8+ 20.Ve8 Va7 21.Ve1 (jak ukázal A. Konstantinopolskij v knize „Šachová tvorba N. D. Grigorjeva“, druhé vydání, vyhrává také 21.Vd8 (c8, b8) s dalším Ke8. – *Poznámka autora*) 21. ...Va8+ 22.Ke7 Va7+ 23.Kf6 atd.

19.f7 Va8+ 20.Ve8 Va7 21.Ve6+ Kh7 22.Ke8??

Pro Capablancu nepochopitelná a neomluvitelná chyba (možná také nedbalost, ale rovněž neomluvitelná). Elementárně vedlo hru k teoreticky vyhranému závěru 22.Ve1. Dále mohlo následovat 22. ...Va8+ (pokud 22. ...Kg6, tak 23.Kg8) 23.Ke7 Va7+ (nebo 23. ...Kg7 24.f8D+) 24.Kf6 Va6+ 25.Ve6 Va8 26.Ve8 Va6+ 27.Ke5 Va5+ 28.Kd4 atd. Po šachu v partii je na šachovnici opět remíza.

22. ...Va8+ 23.Ke7 Va7+?

Těžko pochopit, co mohlo přimět V. Menčíkovou (silou – opravdový mistr) zavrhnout nabízející se tah 23. ...Kg7, po němž je remíza evidentní. Postavení bílé věže na šesté řadě jej zbavuje veškerých šancí; například: 24.Va6 (předchází křídelním šachům černé) 24. ...Vb8 25.Va7 Vf8 (nebo 25. ...Vc8). Další boj by byl zbytečný.

24.Kf6

A černá se vzdala (skutečně „sama sebe obehrála“). Těžce zkoušená, ale zajímavá koncovka“.